

Handläggare
Maria Nilsson
Telefon: 08-508 24 499

Till
Skärholmens stadsdelsnämnd
2019-04-25

Privat initiativrätt - betänkandet planintressentens medverkan vid detaljplaneläggning (SOU 2019:9)

-svar på remiss från kommunstyrelsen

Förvaltningens förslag till beslut

1. Stadsdelsnämnden godkänner förvaltningens svar på remiss av betänkandet Privat initiativrätt – planintressents medverkan vid detaljplaneläggning och överlämnar den till kommunstyrelsen.
2. Beslutet justeras omedelbart.

Susanne Leinsköld
Stadsdelsdirektör

Sara Heppling Trygg
Avdelningschef

Sammanfattning

Enligt plan- och bygglagen (2010:900), PBL, är det en kommunal angelägenhet att planlägga användningen av mark och vatten, det s.k. kommunala planmonopolet. Det innebär att det är kommunen som i princip ensam avgör både om och när en detaljplan ska tas fram och där med hur mark får användas och bebyggas.

Frågan i betänkandet är om det kan finnas ett behov av att införa en privat initiativrätt så att en enskild exploatör kan genomföra vissa formella beredningsåtgärder i arbetet med att ta fram en detaljplan. Betänkandet slår fast att det i dagsläget inte finns någon vedertagen och generell definition av privat initiativrätt till detaljplaneläggning.

Skärholmens stadsdelsförvaltning
Stab

Bodholmsplan 2
Box 503
127 26 Skärholmen
Telefon 08-508 24 499
Växel 08-24 000
maria.e.nilsson@stockholm.se
stockholm.se

Förvaltningen gör bedömningen att frågan i betänkandet Privat initiativrätt – en planintressents medverkan vid detaljplaneläggning är av kommunövergripande karaktär. Förvaltningen anser sig inte ha tillräcklig sakkunskap i ämnet för att kunna svara på remissen på

ett väl underbyggt sätt och föreslår därför att stadsdelsnämnden avstår från att lämna synpunkter på remissen.

Bakgrund

Regeringen beslutade den 19 januari 2017 att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att utreda och lämna förslag på hur översiktsplaneringen kan utvecklas för att underlätta efterföljande planering m.m. I uppdraget ingår även att utreda behovet av och förutsättningarna för att införa en privat initiativrätt till detaljplaneläggning. Översiktsplaneutredningens uppdrag omfattar fem frågor. Dessa är:

1. Att se över hur översiktsplaneringen kan utvecklas i syfte att underlätta efterföljande planering,
2. Att föreslå begränsningar i kravet på att kommunerna i vissa fall måste göra en detaljplan och föreslå hur angränsande lagstiftning kan utformas i anslutning till dessa begränsningar,
3. Att se över behovet av att kommunen ska kunna bestämma upplåtelseformer, t.ex. genom en bestämmelse i en detaljplan,
4. Se över behovet av att införa en privat initiativrätt så att en enskild exploatör kan genomföra vissa formella beredningsåtgärder i arbetet med att ta fram en detaljplan,
5. Att se över frågan om verkställbarhet av beslut om bygglov, rivningslov och marklov.

Stockholms kommun är en av remissinstanserna. Kommunstyrelsen har remitterat betänkandet till Stadsledningskontoret, exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd, Skärholmens stadsdelsnämnd, Älvsjö stadsdelsnämnd och skönhetsrådet. Remisstiden sträcker sig till den 19 april. Förvaltningen har sökt och beviljats anstånd med att svara till den 26 april.

Ärendet

Det aktuella betänkandet handlar om punkten 4, dvs behovet av att införa en s.k. privat initiativrätt. Betänkandet utreder behovet och nyttan av samt förutsättningarna för en privat initiativrätt – och hur en sådan i så fall bör utformas. Betänkandet består av nio kapitel med underkapitel och är på sammanlagt 252 sidor.

Enligt plan- och bygglagen (2010:900), PBL, är det en kommunal angelägenhet att planlägga användningen av mark och vatten, det

s.k. kommunala planmonopolet. Det innebär att det är kommunen som i princip ensam avgör både om och när en detaljplan ska tas fram och därmed hur mark får användas och bebyggas. En planintressent kan alltså inte på egen hand inleda ett detaljplaneärende. Den som avser att vidta en åtgärd – som kan förutsätta att en detaljplan antas, ändras eller upphävs eller att områdesbestämmelse ändras eller upphävs – har rätt att få ett besked om kommunen har för avsikt att inleda en sådan planläggning. Kommunen ska redovisa detta i ett s.k. planbesked. Kommunen ska normalt ge sitt planbesked inom fyra månader. I betänkandet utreds de rättsliga förutsättningarna för en planintressents medverkan i detaljplaneläggningen. Även om en uttrycklig reglering saknas i PBL så finns det ett stort antal bestämmelser i andra författningar som hindrar kommunen från att tillåta att en planintressent vidtar vissa åtgärder i planläggningen. Sådana bestämmelser finns bl.a. i regeringsformen, förvaltningslagen (2017:900) och kommunallagen (2017:725).

Frågan i betänkandet är alltså om det kan finnas ett behov av att införa en privat initiativrätt så att en enskild exploatör kan genomföra vissa formella beredningsåtgärder i arbetet med att ta fram en detaljplan. Betänkandet slår fast att det i dag inte finns någon vedertagen och generell definition av privat initiativrätt till detaljplaneläggning.

Jämställdhetsanalys

Ärendet rör planintressents medverkan i detaljplaneläggningen. Förvaltningen gör bedömningen att ärendet är könsneutralt och ingen jämställdhetsanalys genomförs.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom staben.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Stockholms stad består av femton fackförvaltningar och fjorton stadsdelsförvaltningar. Dessa har olika ansvarområden: fackförvaltningarna har ansvar för övergripande frågor som är gemensamma för hela staden medan stadsdelsförvaltningar ansvarar för frågor som har mer lokal anknytning.

Förvaltningen gör bedömningen att betänkandet Privat initiativrätt – en planintressents medverkan vid detaljplaneläggning är av mer övergripande karaktär. Förvaltningen anser sig inte ha tillräcklig sakkunskap i ämnet för att kunna svara på remissen på ett väl underbyggt sätt till skillnad från exempelvis stadsbyggnadsnämnden som har hand om detaljplaneläggning av kommunal mark i

Stockholm. Förvaltningen föreslår därför att stadsdelsnämnden avstår från att lämna synpunkter på remissen.

Bilagor

1. Remissen inklusive bilagor